

ВІДГУК ОСТАННЬОЇ ГОРОЖАНСЬКОЇ ВІЙНИ В БРАЗИЛІЇ.

Полуднева Америка вкрита щільним рядом більших і менших республік, які славні своїми частими політичними переворотами. Загалом їх називають революціями, але таких революцій не треба розуміти в соціальному значенні. Просто одна група політичних змовників старалась повалити іншу, тому видвігає свої клячі, перемовляє певну частину війська і починається "революція". Так минулого року така сама "революція" відбулася в Бразилії, центром якої було місто Сант-Павлу. Була це формальна горожанська війна, в якій брало участь все військо країни, а само місто Сант-Павлу було бомбардоване і витримало довгу облогу.

Ось що пише дописувач "Нового Часу" з Бразилії про ті "революції":

"Часті революції в Бразилії — це справжній язва цієї республіки. Вони підірвали її господарство, руйнують і без того слабі фінанси і зменшують її авторитет на зовні."

Щодо характеру цих революцій слід зауважити, що це не революції в нашому розумінні, не це боротьба революційно організованої маси проти державного устрою чи пануючої класи. Це типові військові революції, в яких населення бере мінімальну участь, але в яких зате дуже часто головну роль грають особисті амбіції.

Такою була остання ливневська революція, якої епілогом на днях відбувся в С.-Павлу, де у величезному Іміграційному Домі закінчилась розправа проти 668 осіб, обвинувачених в бунті. За керою революції признано 16 осіб вищих військових на чолі з ген. Ізідро Дас Лорес, за співвинних признано 100 осіб і цілком увільнено 569 осіб.

Засуд, подиктований гуманністю і розумінням справи, був дуже лагідний, як взагалі всі засуди в подібних процесах. Більшість обвинувачених, особливо з 16-ти проводирів,

перебуває за кордонами Бразилії і засуд на них видано заочно.

При цьому слід також зазначити, що згідно з бразилійською конституцією, смертна кара допускається під час війни з зовнішнім ворогом, але абсолютно не може бути вжито під час горожанської війни, чим можна пояснити те, що нікого з обвинувачених не покарано смертю.

Цікавим місцем в цьому процесі було те, що серед обвинувачених опинилась велика кількість чужоземців, з яких складалась т. зв. "батьоїне естранжейрос" (чужоземні батальйони). Так напр. серед співвинних знаходиться 7 полковників і двох німецьких летунів з німецького батальйону, 2 полковники Мадри з малярського батальйону і 1 полковник Італії з італійського полку.

Ще заздалегідь до процесу частина німецької преси в Бразилії осуджувала поступок своїх співгромадян, друга частина виправдувала їх, мотивуючи це різними причинами, тому всі з цікавістю очікували присуду. Суд поставився лагідно до винних невідвільних прибуд (?), мотивуючи це тим, що обвинувачені чужинці недавно прибули до Бразилії і будучи без праці, хотіли уникнути крайньої нужди, що бразилійські революціонери звели їх і здалі великими обіцянками і т. д. і видав увільняючий присуд всім чужинцям, крім зазначених вище чужоземних старшин, яких визнано співвинними і засуджено.

Одних звільнено, а других, як каже дописувач, легко покарано тому, що смертна кара за внутрішню горожанську війну в Бразилії заборонена конституцією. Так, так, поки там "революції" роблять генерали, то конституція забороняє смертну кару, а суди видають легкі вирокі. Хай-но там повстане робітництво, то на него посиляться смертні карі і поза конституцією; його будуть розстрілювати і судити без суду.

НОВА МАЦОХІЯДА.

Під таким наголовком український часопис "Діло", що виходить у Львові, подає сліду ючу сензаційну новинку:

"В неділю 20. вересня ц. р. його настирливе твердження зранку львівська вулиця загудала небаченою сензацією: в монастирі оо. Кармелітів при вул. Чарнецького монах убив військового капелана. Ціла історія виїхала на яв ось так:

Патрулюючи на Курковій вулиці поліцейні подібаб того дня в 6. год. зранку під військово-ними кошами якогось мушкетера було помічено одягненого, з капеланом засуненим глибоко на очі — який на вид поліцейя приступив до нього й сказав: "Я е ксьондз й убив цієї нечистої ксьондза".

Поліцейнят недовірячи зміряв очима незнайомого, але на його настирливе твердження про доконане вбивство, відвів його до поблизу комісаріату. Ма комісаріаті в доказ правди свого зізнання, незнайомий віддав ключ від келії, в якій буцім то залишив трупа вбитого. Коли разом із незнайомим пішли до монастиря, по дорозі виявив він, що він зветься Андржей Кочан, е "закономним братчиком" у монастирі оо. Кармелітів, та що вночі з суботи на неділю вбив ксьондза Ідеца, тепер військо-

вого капелана у ранзі підполковника при ДОК. Льблін. Вже в довгому монастирському коридорі прибувши побачили вузький слід крові, який від до одної з келій. Відчинивши келію вище згаданим ключем, присутні побачили на долівці у калюжі крові страшно змасакрованого дужого мушкетера. Судова й поліцейна комісія ствердила, що:

Ксьондз Ідец приїхав кілька днів тому до Львова і, не маючи тут своїх, замешкав у так зв. гостинній келії в монастирі. В суботу вечер кс. Ідец повернувся з відпусту з Оброшина, куди їздив на перший день разом з ігуменом. В міжчасі Кочан закривав до "Гостинної келії" і з сокирою в руці ждав на кс. Ідеца. Коли той увійшов лише — Кочан вдарив його сокирою по голові і повторяв удари так довго, поки нападенний не віддав духа. Сила ударів була-така велика, що аж в другому кінці келії найде-но 2 пальці від руки, якою кс. Ідец інстинктивно заслонився.

Війник розповідає, що після першого вбивства хотів так само вбити ігумена, але не вдалось це йому тому, бо ігумен почувши кроки, збудився і завітнів світло. Тоді він повернувся під "гостинну келію", зачинив двері на ключ і пішов віддати себе в руки поліції.

Війник — як зізнають пере-слухачі монахи — людина високоосвічена, гарний п'яніст, з'являється цікавився астрономією, — але фізично слабавитий і дуже нервовий; в монастирі перебував від 4-ох літ, раніш був у перемиській дієцезії.

Принаймні вбивство е поки що таємне. Кружляють погослови що мається тут до діла з еротичним підкладом. У всякому разі характеристичним е факт, що коли "Газ. Поранна", "Век Нови" й інша брукова львівська преса в понеділкових випусках представляє вбивника як здекальованого божевільного і дегенерата-сифілітика, то та сама згадана "Газ. Пор." у недільному надзвичайному додатку ніщо про його божевілля не писала."

Наприкінці кілька рядків цієї новинки польська цензура офіційно цензурировала. Чи задувано там ще що про причини вбивства з "еротичним підкладом" — не знаємо. Видко цензура не любить, щоб часописи писали про полів правду, навіть тоді, коли вони вживають незрозумілого простодушно висловів, як отой "еротичний підклад". На зрозумілій для нас всіх смертельників мові це значить, що "військового капелана" Ідеца заспокоював, або бажав заспокоювати свої полові похоти, нападуючи "закономного братчика" Кочана. За це Кочан вбив Ідеца. Нічого собі "слуги бо-жі".

ДО МІЖНАРОДНОЇ ТРЕЙД-ЮНІЙНОЇ ЄДНОСТІ.

Декларация англо-радянских профсоюзов.

Генеральна рада англійських трейд-юній потвердила декларацию об'єданого англо-радянського дорадчого комітету, ухвалену на засіданні комітету в присутності Томського, Догалова, Яроцького, Порсела, Фіндела, Гиса, Бена Тілета та Сітріна, що відбулося 17. вересня.

Повний текст декларації такий: "Об'єднаний дорадчий комітет, що репрезентує профрух С.Р.С.Р. і Великобританії, на своєму засіданні в Лондоні, у четвер 17. вересня 1925 року з особливим задоволенням констатує, що угода про спільні заходи, складена на лондонській конференції 6, 7, 8. квітня 1925 року, встала ратифікована як з радянського так і британського боку. Профрух С.Р.С.Р. ратифікував цю угоду однодушним голосуванням поширеному пленуму радянських профсоюзів 30. квітня — 3. травня 1925 року, а британські трейд-юнії у категоричній постанові конгресу трейд-юній у Скарборо 10. вересня 1925 року.

Безробіття зростає.

Об'єднаний дорадчий комітет, констатує затвердження обома сторонами даної угоди, рішуче заявляє, що обставини, які викликали настирливую потребу у національній та міжнародній єдності профруху в момент зустрічі британських і радянських представників у квітні, все ще існують та розвиваються далі.

Господарський стан більшості країн загострений переведенням у життя плану Доса, погіршав на початку біжучого року. Безробіття та його наслідки стали всевітніми явищами, і безупинно зростають. Наступ класи підприємців на робочий день і заробітну плату стає де-далі більш отвергим і пільмованим.

Рівнобіжно зі зростом еко-

ПІСЛЯСЛОВО АВТОРА.

В мою фантастичному оповіданні нема нічого фантастичного, окрім штучного золота, вироблюваного професором Сидней Гревсом. Над тим завданням — над відкриттям способу продукції штучного золота, в сьогодняшніх часах працює ряд вчених і можна сміло чекати, що наука добється успіху і в цьому напрямі.

Але, хоч штучного золота покищо ще нема, я тверджу, що хід подій в моєму оповіданні відповідає дійсності. Злучені Держави Північної Америки (ЗДПА) мають тепер в своїх банках більшу половину золотого запасу цілого світа. Америка е світовим кредитором і лихварем і виснає останні золоті сокі із збіднілої та зруйнованої Європи. Криза наслідком перепродукції золота, представлена в моєму оповіданні, вже почалася в ЗДПА. Америка вже захлибається в золоті і неминучо захлибеться в ній навіть тоді, як і не появиться геній, в ролі професора Сидней Гревса. Основна думка оповідання — що не золото, а праця е не обмеженою цінністю — вже ясна міліонам робітників і являється організуючою і революційною силою.

Відновляйте передплату на "Укр. Роб. Вісти".

"Діло" (ч. 205) помістило письмо одного українця, Костюка, що був арештований уязнений польською поліцією, в якому він повідомляє про свій вихід на волю та описує свій визначний побут.

Коли його привезли дня 8. серпня до Стрия та замкнули до тюрми, то до келії прийшло кілька поліцаїв і агентів, а один з них Бутковскі сказав до нього: "Ach to będzie jutro siekanu gulasz". У стрийській тюрмі сиділи вже Антін Медвідь, Анд. Ясіньскі з Долини і Левинська з донькою, ученицею 4-го року учит. семінарії з Львова. Дня 12. серпня привезено зі Львова ще студента Мих. Гука з Яворівщини. Усім їм закидували участь і співину в напад на повітову касу та у вбивстві поліцейя Громадики в Долині (нічю дня 18. липня ц. р.). До переслухання воджено всіх мушкетів у кайданах а Медвідь і Ясіньскі посади кайдани в келії. Обох останніх били аж трома наворотами. До переслухання їх привітали комісарі зі Львова, Станіслава і інших міст. Костюков львівський комісар заявив: "A tu przudaloby się siekanie". Дня 23. серпня переслухано Костюка і Гука вже в суді та випущено на волю а всі інші остали в тюрмі.

Віновних не найдено.

Знову провокатора. — В місті Пінську вбито агента польської поліції А. Тайтельбаума. Не дивлячись на численні арешти, винуватих не найдено.

Гроші украв, а автомобіля позичив. — Начальник луцької тюрми Стемпковскі розстравив 15 тисяч золотих державних і державного автомобіля і ним втік.

Знову флоту втопилася. — На Балтійському морю затопили три польські торговельні кораблі. З браку грошей, їх добувати з води не будуть.

Єпископ-єретик. — З'їзд єпископів протестантської церкви в Нью-Олеанс, в Америці, 95 голосами проти 11 признав

ВІДГУК ОСТАННЬОЇ ГОРОЖАНСЬКОЇ ВІЙНИ В БРАЗИЛІЇ.

Під таким наголовком український часопис "Діло", що виходить у Львові, подає сліду ючу сензаційну новинку:

"В неділю 20. вересня ц. р. його настирливе твердження зранку львівська вулиця загудала небаченою сензацією: в монастирі оо. Кармелітів при вул. Чарнецького монах убив військового капелана. Ціла історія виїхала на яв ось так:

Патрулюючи на Курковій вулиці поліцейні подібаб того дня в 6. год. зранку під військово-ними кошами якогось мушкетера було помічено одягненого, з капеланом засуненим глибоко на очі — який на вид поліцейя приступив до нього й сказав: "Я е ксьондз й убив цієї нечистої ксьондза".

ДО МІЖНАРОДНОЇ ТРЕЙД-ЮНІЙНОЇ ЄДНОСТІ.

Генеральна рада англійських трейд-юній потвердила декларацию об'єданого англо-радянського дорадчого комітету, ухвалену на засіданні комітету в присутності Томського, Догалова, Яроцького, Порсела, Фіндела, Гиса, Бена Тілета та Сітріна, що відбулося 17. вересня.

Повний текст декларації такий: "Об'єднаний дорадчий комітет, що репрезентує профрух С.Р.С.Р. і Великобританії, на своєму засіданні в Лондоні, у четвер 17. вересня 1925 року з особливим задоволенням констатує, що угода про спільні заходи, складена на лондонській конференції 6, 7, 8. квітня 1925 року, встала ратифікована як з радянського так і британського боку. Профрух С.Р.С.Р. ратифікував цю угоду однодушним голосуванням поширеному пленуму радянських профсоюзів 30. квітня — 3. травня 1925 року, а британські трейд-юнії у категоричній постанові конгресу трейд-юній у Скарборо 10. вересня 1925 року.

Безробіття зростає.

Об'єднаний дорадчий комітет, констатує затвердження обома сторонами даної угоди, рішуче заявляє, що обставини, які викликали настирливую потребу у національній та міжнародній єдності профруху в момент зустрічі британських і радянських представників у квітні, все ще існують та розвиваються далі.

ПІСЛЯСЛОВО АВТОРА.

В мою фантастичному оповіданні нема нічого фантастичного, окрім штучного золота, вироблюваного професором Сидней Гревсом. Над тим завданням — над відкриттям способу продукції штучного золота, в сьогодняшніх часах працює ряд вчених і можна сміло чекати, що наука добється успіху і в цьому напрямі.

Але, хоч штучного золота покищо ще нема, я тверджу, що хід подій в моєму оповіданні відповідає дійсності. Злучені Держави Північної Америки (ЗДПА) мають тепер в своїх банках більшу половину золотого запасу цілого світа. Америка е світовим кредитором і лихварем і виснає останні золоті сокі із збіднілої та зруйнованої Європи. Криза наслідком перепродукції золота, представлена в моєму оповіданні, вже почалася в ЗДПА. Америка вже захлибається в золоті і неминучо захлибеться в ній навіть тоді, як і не появиться геній, в ролі професора Сидней Гревса. Основна думка оповідання — що не золото, а праця е не обмеженою цінністю — вже ясна міліонам робітників і являється організуючою і революційною силою.

В той самий день, коли Білий Дім був занятий революційними військами, в руках статуї Свободи замайало червоне полотнище...

3 поля науки і техніки

ЦІКАВІ ОПЕРАЦІЇ.

Одна з найбільш цікавих операцій — це запалення сидничого нерву (ішиас). Вона дуже часто трапляється і наслідком її часто буває параліж ніг.

Недавно в парижській клініці було зроблено цілу низку операцій: затріпані частини нерву витягалися і натомість вставлялися відповідні атинкі нерви, узяті у теляти.

Коли телячий нерв зростає в кіндичий сидничого нерву в людини, бо-уже більш не було паралізовані ноги починали рухатися. Цей новий спосіб лікування гострого захворювання нерва відкриває нову еру в лікуванні нервових хороб.

НОВИЙ ЦЕМЕНТ ДЛЯ БУДІВЕЛЬ.

У Франції виробляється новий цемент далекий кращий від порцелянського цементу. Він дуже витривалий і витримує велике тиснення. Разом з цим він поволі тужаве і тому зручно вживати його в роботі.

Надто важлива його властивість е опора профураморської води. На порцелянській же цемент морська вода шкідливо впливає.

Гадають, що цей цемент знайде собі велике поширення.

КІНО П АРХЕОЛОГІЯ.

"Товариство друзів Картагена та золотих міст" випустило фільм, який ознайомить з археологічними скарбами Франції в Північній Африці. Секретар товариства об'їхав з кі-

Після конкордату до Карльсбаду.

Митрополит Шептицький, повернувши з Варшави, де він зі своїми єпископами присягав на вірність польській шляхті, відъїзжає зі Львова на відпочинок до Карльсбаду. Після трудів "праведних" треба відпочити.

Український Адам Любимов.

Якийсь Адам Любимов з Тарнова украв прапор "Піаста". В поліції та в суді признався, що вкрав, а на оточуючий суд у Львові поставив 10 свідків, що того дня, як сталася крадіжка, не був у Львові.

Знову провокатора.

В місті Пінську вбито агента польської поліції А. Тайтельбаума. Не дивлячись на численні арешти, винуватих не найдено.

Гроші украв, а автомобіля позичив.

Начальник луцької тюрми Стемпковскі розстравив 15 тисяч золотих державних і державного автомобіля і ним втік.

Знову флоту втопилася.

На Балтійському морю затопили три польські торговельні кораблі. З браку грошей, їх добувати з води не будуть.

Єпископ-єретик.

З'їзд єпископів протестантської церкви в Нью-Олеанс, в Америці, 95 голосами проти 11 признав

апаратом слайдовіску "Королівську дорогу" від м. Воксбрік (в Массачусетт) до Картагена. Ей зафіксував на фільмі (що має 1200 метрів) понад 30 стародавніх міст. Глядач має можливість на власні очі побачити стародавні храми, баніки, катакомби, лави, триумфальні арки та віаї римських патріархів.

РОЗКОПАНО НОВУ ФАРАОНОВУ МОГИЛУ.

Директор департаменту старовини Єгипту повідомляє, що вчені Енглеба та Олен Рой знайшли коло Гізека під скелями на глибині тридцять метрів могилу, де було багато мегаліт та ваа. Це могла фараона Санафруї, який жив за 1600 літ перед Тут-Ен-Камеменом, тобто 5000 літ тому. Могилу своїми скарбами ніби значно перевищує могилу Тут-Ен-Камена.

КІНЕМАТОГРАФІЧНІ ЗНИМКИ З СЕРЦЯ.

Рентгенісним промінням можна досліджувати внутрішні органи в людини. Але до недавнього часу не вдавалося цим промінням дослідити рух кишків, легенів, серця й рухів інших органів. На перешкоді була швидкість цих рухів і замала виразність знімків.

Недавно діом французьким інженером пощастило зробити кінематографічні знімки з серця дорослої людини під час праці.

Для цього явили спеціальну екрану з флюорискумним осцилюванням і апарату з дуже чутким об'єктивом.

ВСЯЧИНА

Відомого "радикала-єпископа Бравна єретиком. А все-ж таки навіть між єпископами нашлось 11, що стояли за Бравном. Це вже не дуже приємне явище для "благочинних" єпископів.

Число міліонерів збільшувється. — В Злучених Державах в 1923 році було 74 міліонери, а в 1922 р. 67. В самому Нью-Йорку було 34 міліонери в 1923 р., а 30 в 1922 р. Чистий дохід кожного з них вносить поверх п'ять міліонів річно.

Літаючий Форд. — Відомий автомобіліст Генрі Форд заявив, що в його фабриці невдовзі буде збудований новий і дуже дешевий аероплан в 200 кілських сил. Він буде так збудований, що поломані його частини можна буде так скоро заступити новими, як і в його автомобілях.

"Реформа". — Головний шкільний інспектор міста Шікаго повідомив 12 тисяч вчителів, що невдовзі вони примушені будуть надіти уніформи. Чи вони від того порозумнішають?

Ще один єретик. — Відомий російський пост-футурист В. Маяковскі, який тепер е в Америці, заявив на своїй лекції в Нью-Йорку, що він зрікається футуризму і від нині починає з ним боротися.

Я.К. ОКУНЕВ. 9)

ЗОЛОТА ПЕТЛЯ

Фантастичне оповідання.
Переклав М. ІРЧАН.

(Докінчення.)

— Товариші! Я — професор Сидней Гревс. Крутом піднеслася буря негодувань і криків.

— Геть! Смерть Гревсові! Він виробляє трійдав газ для війни! Геть!

Гревс стояв, зложивши на грудях руки і чекав без найменшого хвилювання, доки втихне буря.

— Ви помиляєтесь, товариші! На острові Літлет фабрикується не газ "Ліліт", а золото, — крикнув він, покриваючи шум розбурханої тюрби.

До него посунулися сотні кулаків. Юрба заревіла:

— На суд лічму! Це він виробляв золотий обман!

Як-би не Едварда Горн, який скрізь був присутний і в найбільш небезпечну хвили-

появився на мітинг, то без сумніву роз'юшені робітники і моряки були-б закінчували професора Сидней Гревса. Але Едвард Горн заслонив своїми грудьми професора.

— Не робіть дурниць, товариші; — прозвучів металем голос Горна. — Професор Сидней Гревс наш друг! Він робив золото, аби зрівнати капіталістичну систему з середини, їх власною зброєю!

Це було дуже тяжко пояснити темним робітникам і морякам, але Едвард Горн найшов зрозумілі і прості слова.

Біля казарм, артилерійських парків і військових ангарів трівожно сурмили сурми сурмаців. Військова влада звивала жовнірів на збунтовані вулиці, по яких плали колони робітників і моряків, що піднісла червоні крила! прапорів до похмурого ньюйорського неба, стисненого хмародеями. Вони були голодні:

— Що-ж, хіба ви нагодуєте нас вашим золотом? — відповідали жовніри своїм командирам. — Голодні не будуть стріляти в голодних.

Це було так просто і ясно: годі втихомирити людей, які потребують хліба замість золота. Це було до того ясно, що до вечера піхотинці, сапери, артилеристи і літунні вийшли самі на вулиці і приєднались до недовольних робіт-

ків. Вони йшли і мірно ступали до асфальту вулиць закованими прикладами своїх рушниць. Йшли всі в повній похідній зброї і співали пісні, яких ще ніколи не чула казарма. Вони слухали короткі-огненні промови Едварда Горна і загорювалися самі, як він.

Ніччю над дахами хмародерів нараз забігали білі проміння — прожекторів. Вони викладали на дахи і стіни короткі урядові відозви:

"Громадяне! Уряд ЗДПА видав декрет, який дозволяє насильно реквізицію у фермерів хліба й мяса! Будьте спокійні! Завтра буде хліб і мясо!"

Вершини радіо били тривогу:

...Фермери бють урядові реквізичійні відді-

...В полудневих державах вибухло селянське повстання.

...Війська, вислані на реквізичію, приєднуються до фермерів.

Біля в'їзду в ньюйорську пристань стоїть великанська статуя Свободи в виді жінки з смоло-скислою в руках.

В той самий день, коли Білий Дім був занятий революційними військами, в руках статуї Свободи замайало червоне полотнище...

ЧИ ВИ ВЖЕ МАЄТЕ

найновішу книжку відомого пролетарського письменника М. ІРЧАНА

КАРПАТСКА НІЧ

що недавно виїхала з друку? Якщо немає її ви самі, або ваші знайомі, то постарайтеся купити, а буде мати корисну книжку в хаті. Не тратьте вагартів навіть тоді, як ви перечекаєте її. Це довша повість з воєнних часів Галичини і з життя робітництва в Америці. Коли читаете, то не можете так довго відірватися від книжки, доки не перечекаєте до кінця.

ЦІНА 50 ЦЕНТИВ ЗА КНИЖКУ.

Висилаються книжки за попередним надісланням грошей. КУПИТЬ, А НИКОЛИ НЕ ПОЖАЛУЄТЕ! РОЗПОВСЮДИНОРТЕ СКРІЗЬ ШО КНИЖКУ.

Замовлення з гринами посиляти на таку адресу:

Ukrainian Labor News
Cor. Pritchard & McGregor
Winnipeg, Man.

Як. Окунев.